

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten verbeterpunten toezichtonderzoek Oosterhout

Aanpak: Sociale Wijkteams
(2013: aanpak Gezinsmanagement en aanpak Bemoeizorg)

Juni 2015

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

Inleiding

In 2013 heeft STJ in Oosterhout de aanpak Gezinsmanagement en de aanpak Bemoeizorg op beleidsniveau getoetst aan de hand van het toetsingskader GGSR. Het toetsingskader GGSR bestaat uit vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

De aanpakken Gezinsmanagement en Bemoeizorg waren voorheen de aanpakken waarin gezinnen met geringe sociale redzaamheid terecht konden komen. Inmiddels is de werkwijze in de gemeente Oosterhout gewijzigd. De aanpak Gezinsmanagement is nu onderdeel geworden van de sociale wijkteams en de aanpak Bemoeizorg wordt nu deels uitgevoerd door Vangnet en komt deels terug in de werkwijze van de sociale wijkteams.

Ontwikkeling 2014

Op 9 februari 2015 heeft de gemeente aan STJ gepresenteerd op welke wijze de verbeterpunten uit de factsheet *Uitkomsten toezichtonderzoek Oosterhout* met betrekking tot de aanpakken op beleidsniveau zijn opgepakt. De rapportage aan STJ heeft plaatsgevonden in de vorm van een gesprek over de nieuwe wijkteams en over de specifieke verbeterpunten voor de aanpak Gezinsmanagement, omdat deze blijft bestaan binnen de sociale wijkteams. De werkwijze van de aanpak Bemoeizorg komt in 2015 als zelfstandige methode niet meer terug maar is ingebed in de werkwijze van de sociale wijkteams en is daarom niet opnieuw getoetst door STJ. In het beleidsplan jeugdhulp 2015-2018, de verordening jeugdhulp 2015 en het uitvoeringsbesluit jeugdhulp 2015 beschrijft de gemeente Oosterhout hoe zij richting geeft aan de uitvoering van de kerntaken uit de Jeugdwet.

De gemeente Oosterhout heeft vanwege de decentralisatie en de nieuwe Jeugdwet ervoor gekozen om de toegang tot de complexe zorg voor kinderen en gezinnen te organiseren door middel van een sociaal wijkteam waar iedereen van 0-100 terecht kan. Het sociale wijkteam is bedoeld voor inwoners met meerdere, complexe, problemen. Er is geen apart beleid voor GGSR gezinnen,

maar de gemeente Oosterhout maakt het beleid voor alle kwetsbare burgers. Wel zijn er generalisten binnen het sociale wijkteam gespecialiseerd in de hulp aan multiprobleem gezinnen, onder andere de gezinsmanager vanuit de oude aanpak Gezinsmanagement.

De wijkteams zijn verdeeld in drie werkgebieden. In totaal zijn er ongeveer 20 mensen werkzaam. Deze personen komen vanuit verschillende organisaties in het sociale domein.

Drie organisaties, de GGD, Surplus Welzijn en MEE hebben een eigen stichting gevormd: Stichting Sociale Wijkteam Oosterhout. Deze stichting heeft de gemeente de opdracht gevraagd om het Sociale wijkteam met ingang van 1 januari 2015 vorm te geven. Het oorspronkelijke CJG-team is per 1 januari 2015 opgeheven. Een deel van de mensen die werkzaam waren in het CJG team zijn via een open sollicitatieprocedure terechtgekomen in het Sociale Wijkteam. De generalisten in het sociale wijkteam werken volgens een netwerkgerichte aanpak, onder andere in samenwerking met scholen en jeugdzorg. In 2014 is vanuit het CJG geëxperimenteerd met deze netwerkgerichte aanpak. Vanaf 1 januari 2015 is er geen CJG team meer maar een sociaal wijkteam. De medewerkers zijn bij de stichting gedetacheerd vanuit hun moederorganisatie. De ambitie is om in 2016 de medewerkers in een dienstverband van de stichting te brengen. De gemeente monitort wel de resultaten. Op dit moment heeft de gemeente nog wel een coachende rol maar dit moet de komende tijd steeds meer de rol van opdrachtgever worden.

Omdat de gemeente geen specifiek beleid heeft voor GGSR, zijn deze gezinnen ook niet als dusdanig in beeld. Wel is er een stapelingsmonitor uitgevoerd om in kaart te brengen hoeveel kwetsbare burgers Oosterhout heeft. Data van de gemeente hierover zijn gekoppeld aan data van de netwerkpartners. Hieronder vallen ook burgers die nog niet daadwerkelijk grote problemen hebben maar wel een 'risico' op.

Voor de regio West Brabant Oost waaronder ook de gemeente Oosterhout valt is gezamenlijk zorg ingekocht bij zorgaanbieders. Die zorgaanbieders hebben cijfers over aantallen hulpbehoevenden ingeschat. Naast gecontracteerde zorgaanbieders werkt de gemeente Oosterhout ook met zelfstandig ambulante begeleiders. Hiermee zijn raamcontracten afgesloten.

Het overzicht op de volgende pagina's geeft weer of de verbeterpunten uit 2013 zijn opgepakt, en zo ja, op welke wijze dit is gebeurd. Dit overzicht gaat alleen in op de verbeterpunten die STJ in 2013 heeft benoemd, de punten waarop de aanpak al in 2013 een ✓ scoorde zijn niet opnieuw getoetst.

Uitkomsten verbeterpunten

Toeleiding		
Indicator	2013	2014
De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen zicht op de omvang van de doelgroep en de wijken waarin deze gezinnen zich vooral bevinden.	✓ De gemeente heeft een 'stapelings-monitor' waardoor zicht is op gezinnen waarin een vergroot risico bestaat.

Aanpak		
Indicator	2013	2014
De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR	X De gemeente geeft aan dat er nog geen sprake is van een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR.	✓ De gemeente geeft aan dat er bewust geen aparte aanpak is voor GGSR, het beleid geldt voor alle gezinnen binnen de gemeente. De methodiek voor GGSR is ingebed in de werkwijze van de sociale wijkteams.
De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	X De doorzettingsmacht is nog onvoldoende geregeld. De gezinscoach die deze afspraken moet maken, ondervindt hiervan hinder.	X De doorzettingsmacht is belegd bij het sociale wijkteam. Hoe hier in de praktijk uitvoering aan wordt gegeven is nog niet uitgekristalliseerd.
Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	X Er zijn geen eenduidige afspraken over het afsluiten van de aanpak. Zo geven twee netwerkpartners aan dat de aanpak kan worden afgesloten als de gezinnen niet meer willen meewerken. Daarnaast geeft een van de netwerkpartijen aan dat drang en dwang geen onderdeel is van de aanpak.	✓ De wijkteams hebben drang & dwang mogelijkheden. De wijkteams zijn nog zoekende wanneer hulp nog zelf kan en wanneer bijvoorbeeld 'Veilig Thuis' wordt ingeschakeld. Het exacte proces wordt nog scherper weggezet. Met de Raad voor de Kinderbescherming zijn er afspraken alleen moet daar nog een praktische invulling aan worden gegeven.

Samenwerking		
Indicator	2013	2014
Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	X De gemaakte samenwerkingsafspraken hebben alleen betrekking op de partij die het gezinsmanagement uitvoert, wel worden waar nodig en raadzaam andere partijen erbij betrokken maar daarmee zijn geen samenwerkingsafspraken vastgelegd.	X Er zijn samenwerkingsafspraken met diverse organisaties, waaronder de organisaties die de Stichting Sociale Wijkteams hebben gevormd (MEE, GGD en Surplus). In de netwerkorganisatie die door de stichting gefaciliteerd wordt, wordt via een aparte werkgroep die zich richt op de zeer kwetsbare burgers, aandacht besteed aan de doelgroep GGSR. De planning is om dit in 2015 vorm te geven.

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Continu		
Indicator	2013	2014
De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X Uit de evaluatie blijkt dat het begeleidingstraject van 3 maanden in de praktijk voor sommige gezinnen onvoldoende is. Van de mogelijkheid, meer tijd voor begeleiding uit te trekken als dat nodig is, wordt onvoldoende gebruik gemaakt.	✓ Voor hulp vanuit de wijkteams is er geen eindtermijn vastgelegd. De wijkteams blijven betrokken totdat het gezin zelf verder kan. Een hulpverlener zal nooit alleen besluiten om af te sluiten maar doet dit altijd in overleg.
Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X De ondervraagden zijn hierover verdeeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg.	✓ Er zijn nog incidenteel wachtlijsten voor de in te zetten gespecialiseerde zorg. De gemeente heeft contracten afgesloten voor de inzet van gespecialiseerde zorg voor o.a. gezinnen met geringe sociale redzaamheid. Met behulp van raamcontracten met instellingen, waardoor het hulpaanbod niet aan een maximum is gebonden, zorgt de gemeente dat de benodigde hulp beschikbaar is.